

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНУ РОБОТУ З ДІТЬМИ-СИРОТАМИ ТА ДІТЬМИ, ПОЗБАВЛЕНИМИ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

ЦИБУЛЬКО Л. Г.

УДК 37.018.32.091.12:005.963

У СУЧАСНИХ політичних та соціально-економічних умовах, коли діти стають сиротами внаслідок ескалації політичної ситуації на сході України, коли травмується дитяча психіка внаслідок перевезення вихованців шкіл-інтернатів та дитячих будинків, дуже важливо мати справжніх кваліфікаційних педагогів у соціальній сфері. Діти, які пережили обстріли, змінили частину педагогів та найближче оточення з причини переїзду, нові життєві умови й навіть мовленнєве середовище, отримали психологічну травму та негативний соціальний досвід, і як наслідок – проблеми соціалізації. Грамотний вплив на соціалізацію дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, різного роду соціальних інститутів зумовлює вирішення найгострішої проблеми – підготовки відповідних кадрів, насамперед, педагогів інтернатних установ, та досягнення цілей і реалізації своїх функцій у практичній соціально-педагогічній діяльності. Потрібні спеціальні знання й уміння, що дозволяють вивчити, проаналізувати, оцінити проблеми дитини-сироти, а потім локалізувати їх і використовувати відповідні системи ресурсів середовища й психофізичних потенцій самого виховання у вирішенні цих проблем. Ці працівники повинні, на наш погляд,

досконало володіти теорією, методикою та іншими компонентами взаємодії в галузі надання соціальної допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування. Проте, як показує практика, далеко не всі фахівці мають високий рівень професійної компетентності та готовності до соціально-педагогічної роботи із зазначеною категорією неповнолітніх. Це зумовлено тим, що державні програми педагогічної освіти в нашій країні не припускають спеціальної підготовки майбутніх педагогів до роботи в освітніх установах для дітей-сиріт (винятком є лише спеціальність 231 „Соціальна педагогіка”), програми підвищення кваліфікації педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти також не містять спеціальних навчальних курсів, присвячених проблемам навчання, виховання, реабілітації й соціального захисту дітей-сиріт річного віку.

Як наслідок – в інтернатних закладах спостерігається незнання педагогами специфіки й закономірностей фізичного та психічного розвитку вихованців сиріт, невміння співвідносити їх з методами й формами педагогічної роботи, невміння будувати відносини виховання й дитини-сироти з урахуванням індивідуальних особливостей і сучасної ситуації розвитку останнього. Усе це не дозволяє фахівцям успішно вирішувати проблему соціалізації особистості дитини-сироти.

У галузі соціальної педагогіки

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

низку питань щодо роботи особливостей підготовки соціальних педагогів до професійної діяльності з дітьми-сиротами в закладах освіти, оздоровчих таборах, соціально-педагогічних службах у своїх працях розглядали Л. Артющкіна, Ф. Думко, І. Зверева, Н. Кривоконь, Л. Кримчак, І. Манохіна, Л. Міщик, В. Поліщук, Ю. Поліщук, Л. Пундик, С. Харченко та ін. Темі підготовки майбутніх учителів до роботи в загальноосвітніх навчальних закладах для дітей-сиріт присвячено дисертаційне дослідження Л. Куторжевської. Однак, дотепер не визначені структурні компоненти готовності спеціалістів, які працюють з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, до соціально-педагогічної роботи; не сформульовані завдання щодо підвищення кваліфікації фахівців зазначеної вище категорії.

У зв'язку з цим метою статті є висвітлення найбільш доцільних форм підвищення кваліфікації фахівців, які здійснюють соціально-педагогічну роботу з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування.

Опитування, проведене нами серед педагогів шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, Донецької області, показало, що близько 12% усіх опитаних зовсім не знають змісту міжнародних і державних нормативно-правових актів щодо соціального захисту дітей, 31% – не знайомі з психологічними особливостями дітей-сиріт і не мають уявлення про підліткові депривації, 43,6% педагогів не володіють методами психічної саморегуляції, методами зняття негативної психічної напруженості, методами корекції міжособистісних взаємин розв'язання конфліктів між учнями [2]. Для нас було також важливим визначити, наскільки готові педагоги закладів інтернатного типу до взаємодії з іншими соціальними партнерами міста, району, області. Результати нашого спостереження

протягом 2012 – 2013 рр. свідчать, що вихованці володіють неповною інформацією про об'єкти соціально-культурної інфраструктури, не володіють навичками встановлення контактів з різними соціальними партнерами, мають обмежене уявлення про роль зовнішнього соціокультурного середовища в становленні особистості інтерактивних заходів, а монополізація виховання дітей-сиріт державною установою уявляється більшості вихователів єдиною доцільною формою виховання дітей і є „зручною” для самих вихователів з погляду ефективності педагогічного впливу.

На основі кваліфікаційних характеристик фахівців, аналізу різних аспектів їхньої роботи з дітьми-сиротами і результатів експертних оцінок проведеного серед них опитування були визначені такі структурні компоненти їхньої готовності до соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами: емоційно-вольовий, когнітивний, мотиваційний, діяльнісний.

Характеризуючи емоційно-вольовий компонент, зазначимо, що в соціально-педагогічній літературі виділяються такі професійно важливі якості, що визначають професійну придатність педагога, тобто сукупність індивідуальних особливостей людини, здібностей і рис характеру, важливих для успішної професійної діяльності: високий рівень інтелектуального розвитку; здоровий глузд, швидкість і гострота мислення; гарна саморегуляція, самодисципліна; велика фізична витривалість, працездатність; чутливість і чуйність до людини та її проблем; здатність допомагати людям у важких ситуаціях; любов та симпатія до дітей; оптимістичне прогнозування; креативність [3, с. 89]. Емоційно-вольовий компонент характеризує якості особистості, що забезпечують успішність соціально-педагогічного процесу й результативність діяльності педагога інтернатного закладу або соціального працівника. Підготовка в цьому випадку

передбачає оволодіння фахівцем технологіями збереження внутрішньої рівноваги й емоційного відновлення, наявність комунікативних здібностей, здатність до гнучкої варіативної поведінки з дітьми, уміння розпізнавати емоційний стан дитини, наявність комунікативних здібностей, здатність до гнучкої варіативної поведінки з дітьми, уміння розпізнавати емоційний стан дитини, наявність вольових якостей. Для роботи з дітьми-сиротами фахівцю, на наш погляд, необхідні такі якості: толерантність, комунікабельність, педагогічний такт, працездатність, витривалість, організованість, наполегливість і т. ін. Ці якості показують, що соціально-педагогічна діяльність вимагає від фахівця інтелектуальної, вольової та емоційної напруги, фізичної витривалості й психічної стійкості до стресів, терпіння, уміння прощати і прийняття дитини такою, яка вона є.

Висвітлюючи структурні компоненти готовності педагога до соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами, зазначимо, що велике значення в підвищенні її ефективності мають мотиви професійної діяльності. Мотиваційний компонент визначає спрямованість на соціально-педагогічну діяльність із цією категорією дітей і характеризується прагненням до спілкування з дітьми, потребою надавати їм допомогу й постійно поповнювати свої знання про роботу з сиротами.

Не менш важливим компонентом готовності фахівця до роботи з дітьми-сиротами є когнітивний, який характеризує наявність у нього системи знань про специфіку соціально-педагогічної роботи з такими дітьми, про особливості їхнього психофізичного розвитку. Він містить чотири блоки знань: знання про особливості розвитку дітей-сиріт та знання сучасних соціально-педагогічних концепцій; знання методики й технологій соціально-педагогічної роботи з дітьми, які залишилися без батьківського піклування; знання нормативно-правової бази соціально-педагогічної

роботи з дітьми-сиротами та дітьми, які залишилися без батьківського піклування.

Як ми вже зазначали, переважна більшість педагогів, які працюють в інтернатних закладах, не мають спеціальної соціально-педагогічної підготовки, а підготовка у вищій школі проходить у загальному соціально-педагогічному плані, не актуалізується увага на питаннях про специфіку роботи з цією категорією дітей. Тому педагоги виявляють потребу в знанні сучасних концепцій виховання дітей-сиріт, сучасних методик і технологій соціально-педагогічної роботи, зарубіжного досвіду виховання таких дітей.

Знання педагога реалізується в його практичній діяльності, тому вони органічно пов'язані з його вміннями. М. Євтух зазначає, що „практичні вміння педагога є формою реалізації його теоретичних знань” [4, с. 76]. Отже, наступним критерієм підготовки фахівця є діяльнісний, оскільки він визначає здатність до реалізації соціально-педагогічних функцій. Показниками цього компонента є вміння ставити соціальний діагноз, аналізувати й проектувати соціально-педагогічну роботу з дітьми-сиротами, взаємодіяти з учителями, опікунами та соціальними партнерами в наданні допомоги дітям, уміння виявити резервні можливості особистості, уміння здійснювати соціально-правовий захист дітей-сиріт. Аналіз отриманих даних дозволяє нам виділити ті знання, уміння і якості, що впливають на ефективність реалізації фахівцями соціально-педагогічних функцій у роботі з дітьми-сиротами. Саме на їх формування була спрямована наша діяльність. Тому для підвищення кваліфікації спеціалістів, які здійснюють соціально-педагогічну роботу з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, нами були поставлені такі завдання: оволодіння сукупністю знань у галузі теоретичних і емпіричних досліджень у вітчизняній та зарубіжній науці з проблем сирітства; розвиток професійної компетентності в галузі сучасних технологій,

орієнтованих на психолого-педагогічну підтримку дітей, позбавлених батьківського піклування; формування толерантних установок і навичок конструктивної поведінки як основи оптимізації взаємодії „педагог школи-інтернату – соціальний партнер – дитина-сирота”, розвиток професійних умінь та навичок співробітництва з дитиною з моделювання позитивного індивідуального життєвого шляху, ознайомлення з сучасними діагностичними, консультативними, реабілітаційними та корекційними формами й методами. Виконання поставлених завдань здійснювалося через реалізацію різних форм навчання.

У системі підвищення кваліфікації кадрів як ефективну форму навчання використано „круглі столи”. Ця форма роботи, на нашу думку, має низку переваг: підвищується мотивація діяльності фахівців, їхньої соціальної й пізнавальної активності, бо тут включаються механізми природного змагання інтелектуальних, організаційних, комунікативних, здібностей; ширше реалізуються ті сторони особистості, які в повсякденній робочій обстановці не знаходять застосування й розвитку; спілкуючись один з одним, фахівці здобувають досвід колективної діяльності, взаєморозуміння й повагу, товариської підтримки: саме того співробітництва, без якого неможливе спілкування і будь-яка діяльність у людському суспільстві. Спілкування за „круглим столом” у процесі ділової гри створює атмосферу розкнутості, що знімає втому, насичує процес навчання, одержання інформації в атмосфері взаємоповаги й розуміння. Н. Заверико зазначає, що „круглі столи” передбачають ділову настроєність у бесіді, неформальне засвоєння навчання матеріалу у взаємодії тих, кого навчають, і тих, хто навчає [5]. „Круглі столи” за нашої участі були проведені в центрі соціальної реабілітації дітей-сиріт „Смарагдове місто” (м. Святогірськ), Донецькому обласному центрі соціальних служб сім’ї, дітей та молоді, Донецькому обласному інституті

післядипломної освіти, Донецькому обласному центрі дитячої та юнацької творчості. До участі в „круглих столах” запрошувалися науковці в галузі соціальної педагогіки й теорії виховання, представники управління освіти Донецької області, педагоги шкіл-інтернатів, спеціалісти соціальних служб, працівники позашкільних, реабілітаційних, оздоровчих закладів регіону, соціальні партнери. У рамках цих „круглих столів” розглянуто такі питання:

- Соціальне сирітство як суспільна й науково-педагогічна проблема.
- Особливості психофізичного й соціального розвитку дітей-сиріт.
- Напрями й зміст діяльності соціальних інститутів виховання щодо соціалізації дітей, позбавлених батьківського піклування.
- Підготовка дитини-сироти до зміни середовища та самостійного життя.
- Упровадження інноваційних технологій роботи з вихованцями-сиротами.
- Профілактика „професійного вигорання” працівників, які працюють з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування.
- Формування у вихованців інтернатів необхідних життєвих навичок.
- Соціальний педагог у структурі установ соціального обслуговування населення.
- Створення банку даних про дітей-сиріт і родини, які перебувають у соціально небезпечному становищі.
- Використання арт-терапії і соціально-педагогічних тренінгів у роботі з дітьми-сиротами.

Досвід проведення „круглих столів” свідчить, що дискусійний метод вирішення проблеми сприяє подоланню рецептурного підходу до організації соціально-педагогічної роботи, розвиває у фахівців здатність до творчості, до аналітичного мислення. Учасники „круглих столів” у процесі навчання переконувалися в необхідності роботи з громадськістю, колегами, різними соціальними партнерами. Вони пересвідчилися в тому, що запро-

поновані форми спілкування сприяють інтенсифікації соціально-педагогічної діяльності, формуванню необхідних особистісних якостей. Учасники „круглих столів” знайомилися один з одним, накресливали шляхи й форми подальшої взаємодії у вирішенні питання соціалізації дітей-сиріт області.

Наступною, заснованою нами, формою підвищення кваліфікації педагогів інтернатних закладів були методичні семінари, що організовувалися за схемою, запропонованою Л. Мардахасвим: задум – виконання – рефлексія [6]. У якості одного з альтернативних варіантів передбачалося створення умов для професійної самостійності педагогів інтернатних закладів, працівників соціальних служб, керівників зазначених установ з осмислення ситуації, що склалася в системі освіти, соціальної сфері, оволодіння ними основами проектування та програмування, формування ідей і задумів в організації соціально-педагогічного процесу, роботі з дітьми-сиротами, соціальними партнерами. Для кожного заняття розроблявся пакет методичних рекомендацій із життєдіяльності дітей-сиріт у закладах інтернатного типу, прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу тощо. Рекомендації мали незавершений характер, припускали прив'язку до соціальної сфери й були побудовані на гуманістичних засадах.

Більшість методичних семінарів проведено на базі „Смарагдового міста”. Серед семінарів, присвячених проблемам попередження соціального сирітства, організації соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами, зазначимо такі: „Причини, прояви та попередження девіантної поведінки в підлітків, позбавлених батьківського піклування”, „Формування трудових навичок у дітей-сиріт та їх професійне самовизначення”, „Організація занять з профілактики дитячого алкоголізму, тютюнокуріння, наркоманії й пропаганди здорового способу життя”, „Взаємодія санаторно-оздоровчого центру соціальної реабілітації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, „Смараг-

дове місто” зі школами-інтернатами та соціальними службами області”. На базі Донецького обласного центру соціальних служб сім'ї, дітей та молоді проведено методичний семінар для працівників різних соціальних служб регіону „Діяльність соціальних служб регіону із соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”, де обговорювалися такі питання:

- зміст і напрями соціальної роботи з дітьми, які виховуються опікунами або в прийомній сім'ї;
- підготовка дитини до зміни соціального середовища;
- використання соціально-психологічних тренінгів у роботі соціальних працівників;
- місце соціального працівника в регіональній системі соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування.

Результатом семінарів стали налагодження взаємодії між працівниками різних закладів, служб та відомств регіону, поява нових програм і проектів у сфері соціально-педагогічної підтримки, консультації, профорієнтації і реабілітації дітей-сиріт та дітей, які опинилися в кризовій ситуації.

Ще однією ефективною формою підвищення кваліфікації фахівців, які працюють з дітьми, позбавленими батьківського піклування, є їх консультування щодо підготовки творчих проектів. Як приклад можна навести розроблені фахівцями „Смарагдового міста” проекти програм „Туристичний театр” (мета – соціальна адаптація й реабілітація дітей, позбавлених батьківського піклування, у вільний від навчання час і в період канікул), „У пошуках себе” (мета – соціальна адаптація і реабілітація дітей через активну форму занять у спортивних секціях і гуртках творчої спрямованості), „Коли ти не один, коли ми разом” (мета – налагодження взаємодії вихованців шкіл-інтернатів та дітей із неблагополучних сімей).

З метою підвищення кваліфікації соціально-педагогічних працівників розроблено й запропоновано соціальним службам шкіл-інтернатів до впровадження спецкурс „Соціалізація учнів-сиріт в умовах відкритої

соціально-педагогічної системи". Вибір теми пояснюється тим, що у вітчизняній педагогічній науці є певні розробки щодо підвищення кваліфікації педагогів інтернатних закладів, проте аспект формування готовності зазначених фахівців до взаємодії з іншими соціальними партнерами, роботи в умовах відкритої соціально-педагогічної системи не знайшов дотепер достатнього висвітлення. Завданнями щодо спецкурсу є: ознайомлення зі специфікою психофізичного й соціального розвитку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, основними формами й методами реабілітаційної роботи з ними, організацією життєдіяльності в умовах відкритої соціально-педагогічної системи; формування цілісного уявлення про чинники й закономірності соціалізації дітей-сиріт, здатності до їхнього соціального захисту, теоретичних уявлень про психолого-педагогічний супровід таких дітей. У програмі розкрито теоретичні питання соціального становлення особистості, особливості соціалізації дітей-сиріт та їхнього особистісного й професійного самовизначення, методи й технології соціально-педагогічної роботи з ними, місце й роль педагога школи-інтернату в соціально-педагогічному супроводі дітей-сиріт у відкритій соціально-педагогічній системі та ін. Спецкурс був випробуваний у 2013 р. як експеримент на базі загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, міста Донецька, Маріуполя, Мар'їнки, Слов'янська. До проведення занять, крім автора, були залучені методисти, соціальні педагоги й практичні психологи шкіл-інтернатів, працівники міських та регіональних методкабінетів, інспектори з охорони прав дитинства, фахівці соціальних служб, центрів здоров'я, медпрацівники

(усього 132 особи). Це збагатило зміст занять, надало їм проблемного характеру, сприяло розвитку мотивації на подальшу професійну діяльність з дітьми-сиротами. У ході занять особливо актуальними виявилися питання, пов'язані з оволодінням педагогічною майстерністю, методами і прийомами соціально-педагогічної роботи та індивідуальної роботи з дітьми-сиротами, їхніми родичами та опікунами. На практичних заняттях педагоги відпрацювали основні психолого-педагогічні прийоми корекційної та реабілітаційної роботи з учнями-сиротами, як-от: технологія встановлення контакту, механізм „активного слухання”, принцип зворотного слухання і т.ін.

З метою підвищення рівня мотивації й розширення уяви педагогів про виховні можливості соціокультурного середовища фахівцям були запропоновані завдання скласти характеристику мікрорайону, розробити каталоги установ спорту, культури, соціального захисту, психологічних служб і т.ін. У процесі такої роботи багато педагогів, за їхніми словами, відкрили для себе міську інфраструктуру й зустрілися з бажанням співробітничати та взаємодіяти в питаннях соціалізації дітей-сиріт з різними компетентними структурами району. Вони знайшли нових потенційних соціальних партнерів в особі дитячих, молодіжних, жіночих громадських організацій, благодійних фондів, державних та приватних підприємств. Було складено каталог „Партнер”, до якого внесено докладні відомості про можливих соціальних партнерів – установи із зазначенням адреси, телефону, сфери діяльності, режиму роботи, відомостей про керівника. Надалі педагоги й учнівське самоврядування активно користувалися цим каталогом. Психологи інтернатних закладів допомагали педагогам на практичних заняттях відпрацьовувати навички становлення психоло-

гічного контакту з можливими соціальними партнерами, було вироблено технологію знайомства й залучення їх до школи-інтернату.

Усі ці форми підвищення кваліфікації, на наш погляд, сприяють осмисленню педагогами шкіл-інтернатів та соціальними працівниками досвіду соціально-педагогічної роботи з окресленої проблеми. Суть запропонованої системи підвищення кваліфікації полягає, насамперед, у принципово іншому підході до оцінки цієї роботи. Акцент переноситься з показників процесу (кількість проведених заходів, частота проведення, охоплення і т. ін.) на кінцевий результат, що полягає не лише в набутті нових знань і вмінь фахівцями (педагогами шкіл-інтернатів, працівниками соціальних служб), а й у рівні адаптації дітей-сиріт, з якими вони працюють як професіонали. Це змушує фахівців цього профілю міняти своє ставлення до соціалізації дітей-сиріт: переходити від простого перерозподілу різних видів допомоги до створення умов для соціалізації вихованців.

Отже, запропоновані форми підвищення психолого-педагогічної кваліфікації фахівців, які працюють з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, орієнтовані на творчий саморозвиток і самоосвіту фахівців через розробку проєктів, авторських програм, на проведення проблемних курсів, семінарів, що відповідають потребам фахівців; залучення їх до науково-дослідної діяльності, забезпечують ефективність вирішення проблем соціалізації зазначеної категорії дітей.

Література

1. **Куторжевська Л. І.** Підготовка майбутнього вчителя до роботи вихователем у загальноосвітніх навчальних закладах для дітей-сиріт : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / Л. І. Куторжевська. – К., 2004. – 21 с.

2. **Коношенко С. В.** Реабілітаційна робота з соціально дезактивованими підлітками в умовах індустріального регіону : монографія / С. В. Коношенко. – Слов'янськ : Печ. двор, 2009. – 251 с.

3. **Карпова И. А.** Социально-педагогическая реабилитация безнадзорных детей в условиях социального приюта : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Карпова Ирина Александровна. – М., 2005. – 237 с.

4. **Педагогіка: теорія та історія** : навч. посіб. для студ. вузів, які вивчають дисципліну „Педагогіка” / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. – К. : Вища шк., 1995. – 237 с.

5. **Історико-теоретичний аналіз досліджень соціалізації особистості** / Н. Заверико, І. Зверева. – Суми : ВВП „Мрія”, 1994. – 249 с.

6. **Мардахаев Л. В.** Социальная педагогика : учеб. пособие для студентов вузов / Л. В. Мардахаев. – М. : Гардарики, 2008. – 269 с.

7. **Овчарова Р. В.** Справочная книга социального педагога / Р. В. Овчарова. – М. : ТЦ „Сфера”, 2005. – 480 с.

8. **Гончаренко С.** Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.

Цибулько Л. Г. Підвищення кваліфікації спеціалістів, які здійснюють соціально-педагогічну роботу з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування

У статті проаналізовано стан професійної підготовки спеціалістів, які здійснюють соціально-педагогічну роботу з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Визначено структурні компоненти їхньої готовності до роботи з дітьми зазначеної категорії. Автор зауважує, що ці фахівці потребують спеціальних знань та вмінь для реалізації своїх функцій і досягнення цілей у соціально-педагогічній діяльності. Вони повинні досконало

володіти теорією, методикою та іншими компонентами взаємодії в галузі надання соціальної підтримки дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування. Сформульовано також завдання для підвищення кваліфікації спеціалістів та висвітлено найбільш доцільні форми підвищення кваліфікації педагогів, які працюють у закладах інтернатного типу, що орієнтовані на творчий саморозвиток і самоосвіту шляхом розробки авторських проєктів і програм.

Ключові слова: підвищення кваліфікації, готовність до роботи, інтернатна установа, соціально-педагогічна робота, діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування.

Цыбулько Л. Г. Повышение квалификации специалистов, которые проводят социально-педагогическую деятельность с детьми-сиротами и детьми, лишенными родительской опеки

В статье проанализировано состояние профессиональной подготовки специалистов, которые осуществляют социально-педагогическую работу с детьми-сиротами и детьми, лишенными родительской опеки. Определены структурные компоненты их готовности к работе с детьми указанной категории. Автор подчеркивает, что эти специалисты нуждаются в специальных знаниях и умениях для реализации своих функций и достижения целей в социально-педагогической деятельности. Они должны в совершенстве владеть теорией, методикой и другими компонентами взаимодействия в сфере оказания социальной поддержки детям-сиротам и детям, лишенным родительской опеки. Сформулированы также задачи для повышения квалификации специалистов и представлены наиболее целесообразные формы повышения квалификации педагогов, работающих в заведениях интернатного типа, которые ориентированы на творческое саморазвитие и

самообразование путём разработки авторских проєктов и программ.

Ключевые слова: повышение квалификации, социально-педагогическая работа, интернатное заведение, готовность к работе, дети-сироты, дети, лишенные родительской опеки.

Tsybulko L. G. Qualification improvement of specialists, who carry out the social pedagogical work with children-orphan and children, deprived of parental care

The state of professional training of specialists, who carry out of social pedagogical work with children-orphan and children, deprived of parental care, is analyzed in the article. Structural components of their readiness for work with abovementioned category of children are determined. The author emphasizes, that these specialists need special knowledge and skills for realization their functions and achieving aims in practical social pedagogical activity. They must perfectly master the theory, methodic and other components of interaction in the sphere of giving social support to children-orphan and children, deprived of parental care. The tasks of qualification improvement of specialists are formulated and the most expedient forms of further training of educators, who work at the establishments of boarding type, are considered as well, they are aimed at creative self-development and self-education by means of elaborating of author's projects and programs.

Keywords: qualification improvement, social pedagogical work, boarding school, readiness for work, children-orphan, children, deprived of parental care.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2016 р.

Прийнят о до друку 20.05.2016 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Савченко С.В.